

18. ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

О.І. Тимченко

Національний університет харчових технологій

Досвід розвинутих країн засвідчує, що для появи та стабільного розвитку фінансової інфраструктури для малого підприємництва необхідною умовою є активна державна політика. І саме вона найчастіше визначає ті схеми фінансування малого підприємництва, які стають традиційними для тієї чи іншої національної економіки.

Інтенсивний розвиток малого підприємництва не може відбуватися без втручання держави. Держава як інституційна основа розвитку національної економіки і суспільства має брати активну участь у формуванні політики щодо сприяння розвитку підприємницьких структур, включаючи й розвиток підприємств малої економіки. Для цього вона повинна вдаватися до таких заходів: по-перше, використовувати економічні важелі й механізми сприяння такому розвитку; по-друге – вивчати та спиратися на досвід провідних країн

світу, де розвиток підприємництва був довготривалим та суперечливим, а політика державного управління розвитком малих підприємств невід'ємною складовою функціональною задачею всіх гілок влади.

Створені в Україні державні структури (Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва (Держпідприємництво України) та Український фонд підтримки підприємництва (УФПП) лише за формальними ознаками позиціоновані як установи, що мають проводити державну політику розвитку малого підприємництва. Український фонд підтримки підприємництва, єдиним джерелом фінансових ресурсів якого є державний бюджет, фактично знаходиться на стадії виживання, оскільки інтереси малого підприємництва традиційно залишаються поза межами бюджетної політики держави. У свою чергу Держпідприємництво України, Основним завданням якого є реалізація державної політики у сфері розвитку підприємництва, державної регуляторної політики, державної політики у сфері ліцензування, дозвільної системи, нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, залишаючись без фінансової підтримки малого підприємництва, яку за його дорученням мав би виконувати УФПП, змушений займатися лише тими питаннями удосконалення регуляторної політики, які знаходяться за межами проблем, акцентованих на розвиток підприємництва у секторі малої економіки.

Серед ключових напрямів державної політики підтримки малого підприємництва у розвинутих країнах знаходиться інвестиційно-фінансова його підтримка, що ґрунтується на ідеології субсидіарності, яка є одночасно й одним з базових принципів конструкції програм розвитку об'єктів управління.

Суть принципу субсидіарності, особливо в розбудові програм економічного розвитку, полягає у тому, що згідно з цим загальним громадсько-політичним принципом вищі суспільні одиниці мають право і повинні розв'язувати лише ті проблеми, на виконання яких нижчі структури нездатні. У розв'язанні найактуальнішої проблеми підприємств малої економіки - обмеженості їх доступу до фінансово-кредитних ресурсів – принцип

субсидіарності проявляється в активній позиції держави, яка й виступає провідним інвестором розвитку національної системи малого підприємництва. Саме на цьому принципі побудовані всі сучасні системи фінансової підтримки розвитку малої економіки у провідних країнах світу.

Побудова системи державної фінансово-кредитної системи підтримки та сприяння розвитку суб'єктів малого підприємництва, що базується на принципі субсидіарності вирішує наступні задачі: 1) економічна. Надання фінансової підтримки й у двосторонніх відносинах «СМП – Держава», і у тріумвіраті відносин «СМП – Банк – Держава» здійснюється за умови інтеграції відповідальності сторін за реалізацію кожного інвестиційного проекту СМП. Досягається це в форматі загальноприйнятого економічного процесу визначення часток інвестування проекту кожною стороною, що більш відомий як механізм розподілу ризиків щодо реалізації проекту. Цим досягається необхідний рівень формальних умов гарантування щодо реалізації проекту і реальність очікуваної ефективності; 2) соціальна. Державна політика фінансово-кредитної підтримки розвитку СМП, що базується на інтеграції принципів ринкової економіки та субсидіарності, забезпечує стабільно міцний стан сектора малої економіки. А це є тією необхідною базою для відтворення перманентних можливостей для людини реалізувати свої здібності в сфері підприємницької діяльності і для тих, хто заснував власне мале підприємство, і для тих, хто працевлаштувався на підприємствах такого роду. Тобто, держава, виступаючи генеральним інвестиційним агентом у процесах економічного розвитку малої економіки, тим самим забезпечує системне вирішення питань зменшення навантаження на соціально-економічну систему викликів, що йдуть з резервної армії праці. Тому й розглядається мале підприємництво у провідних країнах світу як дієвий механізм вирішення найскладнішого соціального питання - працевлаштування населення; 3) соціально-психологічна і соціогуманітарна. Фінансово-кредитна політика сприяння розвитку малих підприємств, яка витримана на економічних принципах ринкової доцільності та соціальних гарантіях працевлаштування населення, по суті є механізмом

репродукції традицій «підприємницького духу» в суспільстві. Потужність організму державно-ринкового господарства залежить від стану «здоров'я» всіх його складових, діючи за єдино заведеним механізмом ринкової організації суспільства. Тому й вся політика сприяння розвитку малого підприємництва будується на принципах виховання з них у найближчому майбутньому періоді реальних економічних гравців, спроможних паритетно діяти в загальних умовах ринкових відносин з великими та середніми підприємствами.

Таким чином, існування системи сприяння розвитку малого підприємництва, в центрі якої знаходиться постійно діючий механізм її фінансово-кредитного забезпечення, дає змогу державі системно вирішувати економічні, соціальні, соціально-психологічні і соціокультурні задачі. І тільки таку політику держави можна визначити як структуровану, послідовну, цілеспрямовану систему репродукування ринкового малого підприємництва.